

İŞ ORTAMI VE İYİ YÖNETİŞİM İLE MİLLİ GELİR İLİŐKİŐİ: İSTATİKSEL BİR ANALİZ

Fatih YARDIMCIOĐLU¹
Kadriye İZGİ ŐAHPAZ²
Fatih SAVAŐAN³

THE RELATIONSHIPS BETWEEN DOING BUSINESS, GOOD GOVERNANCE AND INCOME: A STATISTICAL ANALYSIS

Öz

Bu çalışmada iş ortamı (doing business) ve iyi yönetişimin (good governance) gelir ile iliŐkisi incelenmektedir. 185 ũlkeye ait reel kişi baŐı gayri safi yurtiçi hasıllar ile Dũnya Bankası tarafından oluşturulan iş ortamı ve iyi yönetişim endeksleri arasındaki ilişki istatistiksel yŕntemlerle analiz edilmiştir. Çalışmada iş ortamının en elverişli olduğu ve yŕksek yŕnetiŐim puanına sahip olan ũlkelerin ũst gelir grubundaki ũlkeler oldukları tespit edilmiştir. İyi yŕnetiŐim puan ortalamalarına gŕre oluŐturulmuŐ ũlke grupları ile reel gelir arasında gŕlŕ, pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu ve bu ilişkinin de iyi yŕnetiŐim alt gŕstergelerinden devletin etkinliği ve hukukun ũstũnlŕĐünde daha gŕlŕ olduğu bulunmuştur. Çalışma iyi yŕnetiŐim zayıfladığa iş ortamının bozulduğunu ve gelirin sadece iyi yŕnetiŐim sorunları değil aynı zamanda iş ortamı zayıflığı yŕzũnden de dũŐũk kalabileceği sonucuna ulaŐılmıŐtır.

Anahtar kelimeler: İŞ Ortamı, İyi YŕnetiŐim, Reel Gelir, ANOVA, Kruskal-Wallis

Abstract

In this study, the relationships between doing business, good governance and income have been analyzed. One might expect that the ease of doing business, good governance and income are interlinked with each other. Using data on doing business, good governance and real income per capita published by the World Bank this expectation has been tested through test for correlation and one-way ANOVA and Kruskal-Wallis tests for group differences. It has been found

¹ Sakarya ũniversitesi, İİBF, Maliye Bŕlŕmŕ, fatihyardimcioglu@gmail.com

² Sakarya ũniversitesi, İİBF, Maliye Bŕlŕmŕ, kadriyeizgi@sakarya.edu.tr

³ Sakarya ũniversitesi, İİBF, Maliye Bŕlŕmŕ, fsavasan@sakarya.edu.tr

that the countries with better business environment and high good governance scores have higher real incomes per capita. The study groups 185 countries on the basis of averages of the scores for good governance indicators and finds that governance and real income are correlated positively and significantly. However, the relationships between the two are even stronger for some sub-indicators, namely for government effectiveness and rule of law. As for the relationship between doing business and good governance we find that business environment worsens as good governance weakens as expected. We conclude that both governance issues and worsening business environment result in decreases in real income.

Keywords: Doing Business, Good Governance, Real Income, ANOVA, Kruskal-Wallis

Giriş

Yatırım yapan, yeni iş alanları yaratan ve üretimde etkinliği geliştiren firmaların olduğu canlı bir piyasa fakir insanlar/ülkeler için fırsat alanlarını genişletmekte ve büyümeyi/kalkınmayı desteklemektedir. Bu nedenle dünya çapında devletler güçlü bir piyasa oluşturmak ve geliştirmek için geniş çapta reformlar, fiyat liberalizasyonu ve makroekonomik istikrar programlarını uygulamaktadırlar. Fakat hükümetler ülkelerin ekonomik canlılığını ve vatandaşları için fırsatlar sağlayacak politikaları geliştirmeyi makroekonomik şartları sağlamaktan daha fazla önemsemektedirler. Bu doğrultuda uluslararası kuruluşlar ve ülkeler hukukun kalitesine, günlük ekonomik aktiviteleri şekillendiren anlaşmalara, ekonomik birimlerin istediği hızı ayak uyduran bürokratik işleyişe günümüzde daha fazla dikkat çekmektedirler. Ülkeler bu çabaları ile hem ulusal hem de uluslararası alanda rekabet güçlerini arttırmayı, ekonomik büyümelerini ve kalkınmalarını hızlandırmayı amaçlamaktadırlar (www.doingbusiness.org).

Bu çalışma, yüksek kişi başına reel gelire sahip olan ülkelerin daha iyi iş yapma ortamına ve iyi yönetişime (devlet yönetiminde katılımın, hukukun üstünlüğünün ve kalitenin daha yaygın olduğu ülkeler) sahip oldukları hipotezini istatistiksel yöntemlerle test etmeyi hedeflemektedir. Bu çalışmadaki temel önerme, iş ortamını geliştirecek ve devlet yönetiminde katılımı ve kaliteyi arttıracak reform ve politika uygulamalarının ülkelerin milli gelirlerini arttıracığı yönünde olduğudur. Bu doğrultuda çalışmamızda kişi başına reel gelir verilerine göre gelir gruplarına ayrılmış ülkeler ile ülkelerin iş ortamı sıralaması ve iyi yönetişim puanları arasında ilişki olup olmadığına bakılmıştır. Ayrıca, ülkeler iyi yönetişim puanlarına göre gruplara ayrılmış ve gruplar

arasında milli hasılları ve iş ortamı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olup olmadığı test edilmiştir.

Çalışma üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda iş yapma kolaylığı ve iyi yönetim kavramları üzerinde durulmuştur. İkinci kısımda, 185 ülkeye ait gelir grupları ile bu ülkelere ait iş yapma kolaylığı sıralamaları (sıralı veri) ve iyi yönetim puanları (aralıklı veri) kullanılarak istatistiksel bir analiz yapılmıştır. Son kısımda ise sonuç ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

1. İŞ ORTAMI VE İYİ YÖNETİŞİM

1.1. İş Ortamı Kavramı

İş ortamı veya iş yapma kolaylığı olarak dilimize çevrilen “Doing Business” Dünya Bankası tarafından her yıl yayımlanan bir rapordur. Rapor 2003 yılından beri yayınlanmaktadır ve günümüze kadar 10 rapor yayınlanmıştır. Raporlar her yılın ikinci yarısında ilan edilmekte ve bir önceki yılın haziran ayına kadar gerçekleştirilen düzenlemeleri kapsamaktadır. Bu doğrultuda ilk 2003 yılında yayınlanmaya başlayan “iş ortamı” raporları ile canlı ve sağlıklı bir piyasa ortamının oluşturulabilmesi amacıyla yeni iş alanı arayan yatırımcılara ve politika yapıcılara iş ortamıyla ilgili kural ve düzenlemelerle ilgili temel bilgiler sunmak amaçlanmaktadır.

2003 yılında ilk olarak yayınlanan İş Ortamı raporu 5 konu başlığı altında ve 133 ülke ekonomisinin analizini kapsarken 2013 yılında yayınlanan raporda 10 konu başlığı ve 185 ülke⁴ ekonomisi analiz edilmiştir. Raporlarda, endeksleri içeren her konu başlığının yer aldığı yüzdelik değerlerin basit ortalaması alınmakta, iş ortamı sıralaması bu basit ortalamalar kullanılarak yapılmaktadır.

İş Ortamı raporu yerel bir firmanın yaşam döngüsü ile alakalı yapılan hukuki reform ve düzenlemeleri ölçmeyi amaçlayan 10 konu başlığı ve bunlara ait alt göstergeleri değerlendirmektedir. Raporun asıl amacı iş ortamını düzenleyici ve geliştirici reformların anlaşılmasını ve geliştirilmesini sağlayacak ortamın oluşturulmasını teşvik etmektir. Raporlarda cevap aranan sorular ise şöyledir: “Hangi ülke reform yapıyor?”, “reformlar nelerdir?”, “niçin reform yapılmıştır?”, “kim daha

---

⁴ Bu ülkeler: 46 sahra altı Afrika ülkesi, 32 Latin Amerika ve Karayipler, 25 Doğu Avrupa ve Merkez Asya, 24 Doğu Asya ve Pasifik, 18 Orta Doğu ve Kuzey Afrika, 8 Güney Asya ve 30 yüksek gelirli OECD ülkesinden oluşmaktadır.

çok reform yapmıştır?”, “nerede iş ortamı daha kolay/iyidir?” ve “hangi ülkelerin daha çok reforma ihtiyacı vardır?” (www.doingbusiness.org).

Raporda yer alan 10 konu başlığı ve bu başlıklara ait alt göstergeleri şöyledir: İşe başlama, Tapu Kaydı, Kredi Temini, İnşaat İzinleri, Elektrik Temini, Sözleşmenin İcrası, Şirket Tasfiyesi, Yatırımcının Korunması, Vergi Ödeme, Dış Ticaret'tir ve her bir alt başlığa ilişkin iş ortamı prosedür, zaman ve maliyete ilişkin rakamlar kullanılarak değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda konu başlıkları ve alt göstergelerden elde edilen veriler kullanılarak oluşturulan iş ortamı endeksleri de çalışmacılar tarafından kullanılmakta ve iş ortamı endekslerinden beklenen hedefler çeşitli ekonomik göstergelerle karşılaştırılarak analizler yapılmaktadır. İş ortamı endekslerini kullanarak yapılmış çalışmaların bazılarında ait bulgular ise Tablo 1'de yer almaktadır. Tabloda görüldüğü üzere çoğu ampirik çalışmanın iş ortamı göstergeleri ile ekonomik büyüme, kalkınma ve yatırımlar arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu dikkat çekmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki literatürde bu sonuca ulaşmayan çalışmalar da mevcuttur. Örneğin, Loayza vd. (2005) iş ortamı verileri ile kayıtdışı ekonomi ve ekonomik büyüme arasında yaptığı regresyon analizinde anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Jayasuria (2011) ise 84 ülke ile yaptığı panel veri analizinde iş ortamı ile doğrudan yabancı yatırımlar arasında bulunduğu anlamlı ilişkiye ülke sayısını 56'ya indirdiğinde ulaşamadığı görülmektedir.

Tablo 1. İş Ortamı Endekslerinin Bazı Ekonomik Göstergeler Üzerindeki Etkilerine Yönelik Yapılmış Ampirik Çalışmalar ve Test Sonuçları

Yazar / Yazarlar	Uygulandıği ülke veya ülke grupları	Kapsandıği Dönem	Göstergesi	Yöntem	Sonuç
Hanusch (2012)	164 ülke	2003-2009	İş ortamı göstergeleri (9 tane gösterge var elektrik temini yok) ve Dünya Bankası Kalkınma Göstergeleri (kişi başına reel gelir, doğrudan yabancı yatırımlar, kamu harcamaları)	En Küçük Kareler Yöntemi (OLS)	Gelişmekte olan ülkeler ile iş ortamı arasında %1 seviyede anlamlılık var, gelişmiş ülkelerde iş ortamı düzenlemelerinin etkisi yok.

Yazar / Yazarlar	Uygulandığı ülke veya ülke grupları	Kapsadığı Dönem	Göstergesi	Yöntem	Sonuç
Jayasuriya (2011)	84 ülke	2006-2009	İş ortamı (6 gösterge) ve iyi yönetim göstergeleri (6 gösterge) ve Dünya Bankası Kalkınma Göstergeleri (milli gelir, vergi, enflasyon)	Dinamik Panel Veri	İş ortamı ve doğrudan yabancı yatırımlar arasında anlamlı bir ilişki var fakat 56 gelişmekte ülke ile çalışma sınırlandırıldığında anlamlılık yok.
Klapper, Amit ve Guillén (2010)	101 ülke	2000-2008	İş ortamı göstergeleri: İş yoğunluğu ve işe giriş oranı ile kişi başına reel gelir	Çok Değişkenli Panel Analizi	İş yoğunluğu ve işe giriş ile ekonomik kalkınma, büyüme ve daha iyi yönetim arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.
Klapper ve Love (2010)	95 ülke	2004-2009	İş ortamı göstergeleri ve değişken olarak 95 ülkede yeni açılan firma sayıları kullanılmıştır	Panel Veri Analizi	Kriz 2008 ve 2009'da yüksek gelirli ülkelerde ve 2009'da orta ve düşük gelirli ülkelerde iş alanlarına giriş yoğunluğunu azaltmıştır.
Eifert (2009)	90 ülke	2003-2007	İş ortamı göstergeleri, yatırım oranları ve milli gelir	Basit Doğrusal Regresyon, Panel Veri Analizi	İş ortamı göstergelerindeki gelişmelerin daha hızlı büyüme ve yatırım artışı sağladığı bulunmuştur.
Busse ve Groizard (2008)	84 ülke	1994-2003	İş ortamı göstergeleri (10 göstergeden büyüme ve yatırımlar arasındaki ilişkiyi verecek 5 alt başlık seçilmiş: işe başlama, işgücü piyasası düzenlemeleri, sözleşme düzenlemeleri, alacaklı hakları, iflas düzenlemeleri)	Panel Veri Analizi ve En Küçük Kareler Yöntemi (OLS)	Düzenlemelerin büyüme ve yatırımlar üzerinde ev sahibi ülke için pozitif etkisi var.
Freund ve Bolaky (2008)	126 ülke	2000-2005	İş ortamı göstergeleri ve reel gelir	Regresyon Analizi	Esnek ekonomilerde ticaret daha yüksek yaşam standardı sağlıyor. İş düzenlemeleri gelir üzerinde olumlu etkiye sahiptir.

Yazar / Yazarlar	Uygulandığı ülke veya ülke grupları	Kapsandığı Dönem	Göstergesi	Yöntem	Sonuç
Djankov, McLiesh, Ramalho (2005)	135 ülke	1993-2002	İş ortamı göstergeleri (7 Gösterge) ve kişi başına milli gelir	Regresyon Analizi	İş reformları endeksi ve büyüme arasında pozitif, anlamlı bir ilişki bulunmuştur.
Loayza, Oviedo ve Servén (2005)	75 ülke	1990-2003	İş ortamı göstergeleri, reel gelir	Regresyon Analizi	İş düzenlemelerinin kayıtdışı ekonomi ve ekonomik büyüme üzerindeki etkisi incelenmiş; negatif ilişki bulunmuştur.

1.2. İyi Yönetişim Kavramı

“İdeal devlet nedir ve nasıl oluşturulabilir?”; “İdeal devletin temel özellikleri nelerdir?”; “İyi bir yönetim için hangi temel ilkeler esas alınmalıdır?” soruları ideal devlet ve iyi bir yönetim arayışına yöneliktir ve ilk çağlardan günümüze hep üzerinde tartışılan sorular olmuşturlar. İdeal devletin temel özellikleri konusunda evrensel ölçekte kabul edilecek bazı ilkeler üzerinde uzlaşımakla birlikte özellikle 1990’lı yıllardan günümüze kadar başta Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu, OECD gibi kuruluşların destekleri ile “iyi yönetim” adı verilen bir kavram etrafında bu tartışmalar devam etmektedir (Aktan, 2008:11).

Dünya Bankası’nın 1996 yılından beri yayınladığı ve altı alt gösterge ile 215’den fazla ülkenin yönetim performansını ölçmek amacıyla oluşturulan “Yönetişim Göstergeleri” (Worldwide Governance Indicators) günümüzde iyi bir devlet yönetimi adına yapılan önemli çalışmalardan birisidir. En son çalışma 1996-2011 yıllarını kapsamaktadır.

Dünya Bankası iyi yönetim kavramını “açık ve öngörülebilir bir karar alma sürecinin; profesyonel bir bürokratik yönetimin; eylem ve işlemlerinden sorumlu bir hükümetin ve kamusal sürece aktif bir şekilde katılımında bulunan sivil toplum ve hukukun üstünlüğünün geçerli olduğu bir düzeni ifade eder” şeklinde tanımlamaktadır (Aktan, 2008:12).

Dünya Bankası'nın sitesinde yayınladığı yönetim puanları altı alt göstergeden oluşmaktadır. Bunlar, 1. Katılım ve hesap verilebilirlik 2. Siyasal istikrar 3. Hükümet etkinliği 4.Devlet hizmetlerinde kalite 5. Hukukun üstünlüğü ve 6. Yolsuzluğun Kontrolü'dür. Ülkelere her alt gösterge için 0 (en düşük) ile 100 (en yüksek) arasında puan verilmektedir. Bu puanlar 100'e doğru yükseldikçe ülkelerin yönetim kalitesinin arttığını göstermektedir.

Belirtmek gerekir ki, her ne kadar iyi yönetim ve iş ortamı ekonomik büyüme ve gelişme ve yaşam kalitesi ile yakından ilgili olduklarından ölçümleri gereken göstergeler olmakla birlikte ölçüm metodolojisi ve verilerin kullanılabilirliği ile ilgili birçok eleştiri ile de karşı karşıya kalmaktadırlar. Örneğin, iyi yönetim göstergeleri, zamanlar arası ve ülkeler arası karşılaştırmada kullanılabilirlikleri; bazı alt göstergelerin oluşturulmasında karşılaşılabilecek istatistiksel sapmalar; farklı kaynaklardan derlenen rakamların indeks oluşturmada kullanılmasının sakıncaları ve geçerlilik ve güvenilirlik analizlerinin yeterliliği bakımlarından eleştirilmektedirler. Kaufmann, Kraay ve Mastruzzi (2007) ise Arndt ve Oman (2006), Knack (2006) ve Thomas (2006) gibi yazarların makalelerinde geliştirilen bu tip eleştirileri yanıtlayarak olası eksikliklerine rağmen verilerin değerli olduğunu savunmaktadırlar.

2. Metodoloji ve Bulgular

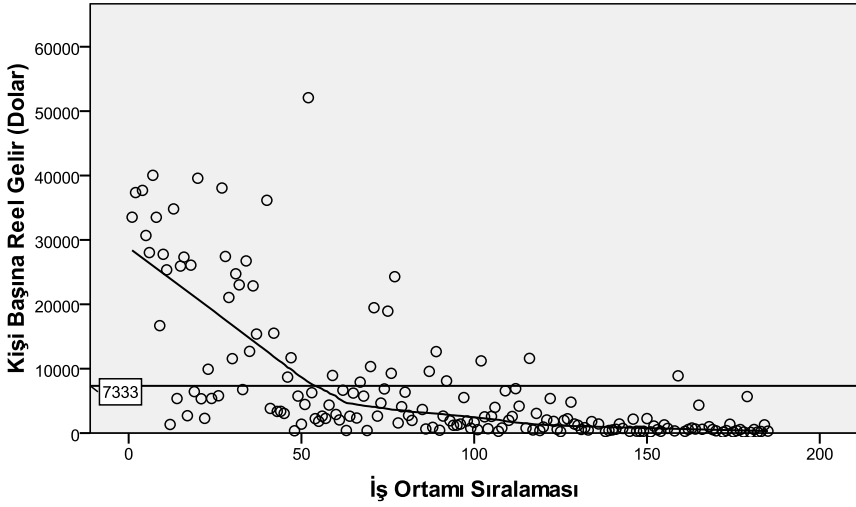
Bu çalışmada ülkelerin iş ortamı sıralaması ve iyi yönetim puanları ile kişi başına reel gelirleri arasında bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmıştır. Bu amaçla Dünya Bankası tarafından oluşturulan iş ortamı ve iyi yönetim endeksleri ile Dünya Bankası'ndan alınan 185 ülkeye ait kişi başına reel gelir verileri kullanılmıştır.

Öncelikle ülkeler, Dünya Bankası sınıflandırması baz alınarak alt gelir, alt-orta gelir, üst-orta gelir ve üst gelir grubu olarak dörde ayrılmıştır. Daha sonra gelir grupları ile iş ortamı sıralamaları ve iyi yönetim puanları arasında ilişki olup olmadığı incelenmiştir.

2.1. İş Ortamı Sıralamaları ve Reel Gelir

Dünya Bankası verilerinden elde edilen ülkelerin kişi başına reel gelirleri ile iş yapma ortamları arasında ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Bu noktada ülkeler iş ortamı en iyi olan ülke 1. sırada yer alırken en kötü iş ortamına sahip ülke 185. sırada yer almaktadır. Yani ülkeler en iyi 1'den

en kötü 185'e kadar iş ortamı/iş yapma kolaylıklarına göre sıralanmaktadır. İş ortamı sıralaması ile reel gelir arasında yapılan serpme diyagramında görüldüğü gibi iki değişken arasında ters yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre iyi iş ortamına sahip (ilk sıralarda yer alan) ülkelerin reel gelirleri de yüksektir.

Şekil 1: İş Yapma Kolaylığı ile GSYİH'ya İlişkin Serpme Diyagramı

Serpme diyagramında bir nokta daha açıkça görülmektedir: İş ortamında daha ön sıralarda yer alan (iş ortamında ilk 60'a giren) ülkelerin iş ortamı ile bu ülkelerin gelirleri arasındaki ilişki oldukça belirginken (eğrinin eğimi yüksek) bu ilişki sonraki sıralarda gevşemektedir. Ayrıca diyagramda görüldüğü gibi çalışmada ele aldığımız ülkelerin reel gelir ortalamasına (7333 Dolar) baktığımızda ortalamanın altında gelire sahip olan ülkelerin iş ortamı açısından geri sıralarda oldukları görülmektedir.

2.2. İyi Yönetişim Puanları ve Reel Gelir

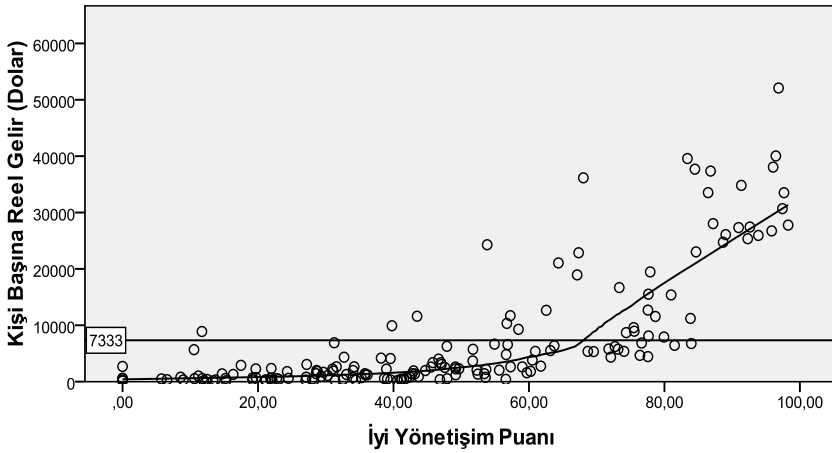
Dünya Bankası ülkeleri gelirlerine göre tasnif etmektedir. Geliri yüksek olan ülkelerin iyi yönetim puanları da genelde yüksek iken gelir düştükçe bu puanlar da düşmektedir. Ancak grup olarak ele alındığında ülke gruplarının aralarında iyi yönetim bakımından anlamlı bir fark var

mıdır? Bir diğer ifadeyle yüksek gelirli ülkelerin iyi yönetim puanlarının standart sapmaları yüksek midir? İşte bu bölümde bu sorunun yanıtı aranmaktadır.

Bunun için önce ülkelere ait altı alt göstergeden oluşan iyi yönetim puanları toplanıp ortalamaları alınmış ve her ülke için tek bir puan oluşturulmuştur. Böylece grupların genel iyi yönetim puan ortalamaları arasında anlamlı fark olup olmadığı araştırılmıştır. Daha sonra altı alt göstergenin her biri için iyi yönetim puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı test edilmiştir. Eğer iyi yönetim ile gelir arasında bir ilişki varsa grupların iyi yönetim puanları arasındaki fark anlamlı olmalıdır. Bir diğer ifadeyle gelir gruplarındaki ülkelerin iyi yönetim puanları birbirinden çok farklı değildir (standart sapma değeri küçüktür). Bu yüzden hipotezimiz iyi yönetim puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğudur.

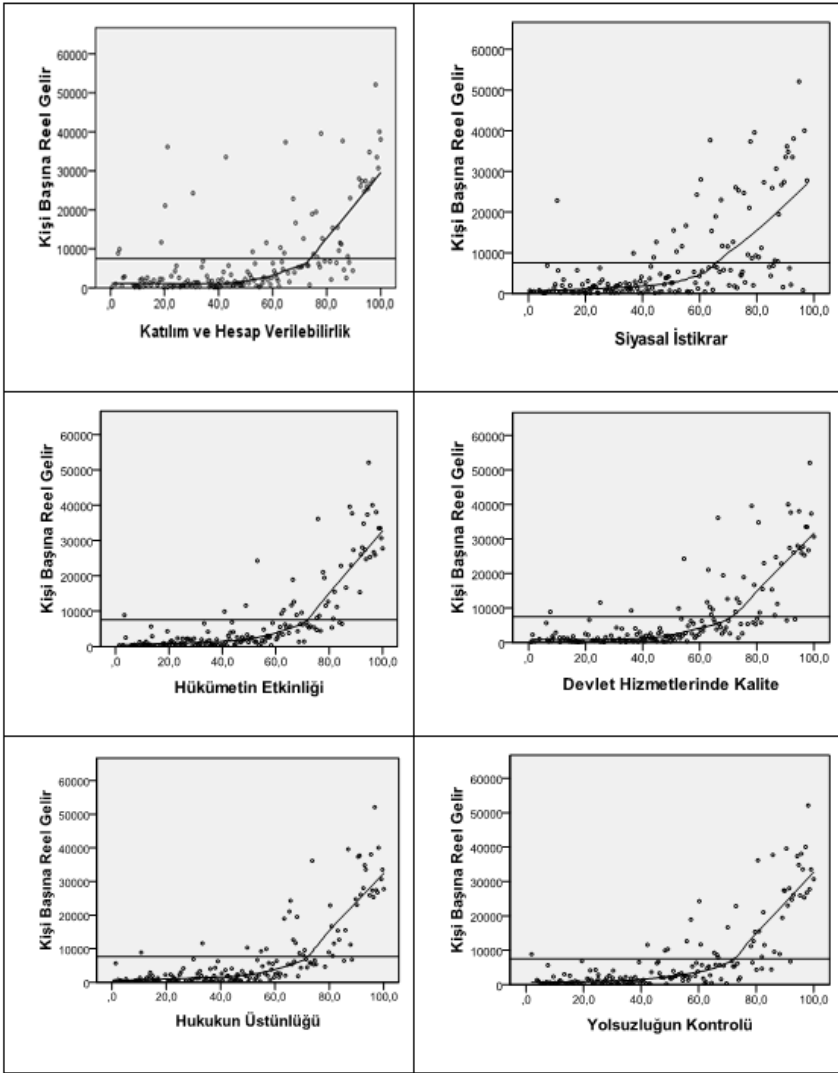
Aşağıdaki serpme diyagrama göre iki değişken arasında pozitif bir ilişkinin olduğu görülmektedir ve iyi yönetime ait puan ortalaması ile reel gelir arasındaki korelasyon katsayısı iki değişken arasında güçlü, pozitif (0,736) ve %1 seviyede anlamlı bir ilişkinin olduğuna işaret etmektedir.

Şekil 2. İyi Yönetişim Puanları ile GSYİH'ya İlişkin Serpme Diyagramı

İş ortamı ile gelir arasında çizilen serpme diyagramda yaptığımız tespiti burada da tekrarlayabilmekteyiz: İyi yönetim puanının 60'ı aşması halinde puan ile reel gelir arasındaki ilişki oldukça belirgindir. Ayrıca diyagramda ülkelerin reel gelir ortalamasına baktığımızda ortalamanın

(7333 Dolar) altında gelire sahip olan ülkelerin iyi yönetim açısından çok düşük puanlarda yoğunlaştıkları görülmektedir.

Şekil 3. İyi Yönetişim Puanlarına Ait Alt Göstergelerin Sermaye Diyagramları

Şekil 3'te iyi yönetişimin bileşenleri ile gelir arasındaki ilişkiyi görsel olarak sergileyen serpm diyagramlar yer almaktadır. Alt bileşenlerin

tamamı ile gelir arasında pozitif bir ilişki vardır. Doğaldır ki bu ilişki her alt bileşen için aynı güçte değildir. Bu alt bileşenler ile reel gelir arasındaki ilişkinin gücünü açıklamak için yapılan korelasyon testinin sonuçları ise şöyledir (Tablo 2): Her bir alt bileşenle reel gelir arasında %1 seviyede anlamlı bir ilişki olmakla birlikte hükümetin etkinliği ve hukukun üstünlüğünün reel gelir ile arasında daha güçlü bir ilişkinin olduğu görölmektedir.

şekil 3’te tespit edilen pozitif ilişkinin rakamsal karşılığı ve istatistiksel anlamlılığına ilişkin sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur. Buna göre her bir alt bileşenle reel gelir arasındaki pozitif ilişki %1 seviyede anlamlı olmakla birlikte ilişkinin “katılım ve hesap verilebilirlik” ile “siyasal istikrar” bileşenlerinde görece zayıfladığı anlaşılmaktadır.

Tablo 2. Reel Gelir ve İyi Yönetişim Puanlarına Ait Alt Göstergeler Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	Katılım ve hesap verilebilirlik	Siyasal istikrar	Hükümet etkinliği	Devlet hizmetlerinde kalite	Hukukun üstünlüğü	Yolsuzluğun Kontrolü
Reel Gelir/İyi Yönetişim Puanı	0,583**	0,601**	0,734**	0,699**	0,733**	0,718**
Anlamlılık Seviyesi	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

** ilişkinin %1 seviyede anlamlı olduğunu göstermektedir.

Ülke gruplarının iyi yönetişim puanları ortalamalarının istatistiksel olarak birbirinden anlamlı farklılık sergileyip sergilemediği varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Çalışma ekinde sunulan analiz sonuçları Tablo 3’te özetlenmiştir. Buna göre, ülkelerin iyi yönetişim puanı ortalamaları alt gelir grubundan üst gelir grubuna gittikçe artmaktadır: İyi yönetişim ortalaması alt gelir grubunda 23,1 iken üst gelir grubunda 78,3’e çıkmaktadır. Ülke grupları arasında alt gelir grubundan üst gelir grubuna doğru gözlemlenen negatif farklar yüzde 1 seviyede istatistiksel olarak anlamlıdır. Örneğin alt gelir grubu ortalaması 23,10 ile alt-orta gelir grubu ortalaması 33,86 arasındaki -10,76’lık fark yüzde 1 seviyede anlamlıdır. Buna göre gelirin daha düşük olduğu ülkeler daha kötü yönetişim puanlarına sahiptir.

Tablo 3. İyi Yönetişim ile Gelir Grupları Arasındaki İlişki (Tek Yönlü ANOVA-Tamhane Testi Sonuçları)

Ülke Grupları	Alt Gelir	Alt-Orta Gelir	Üst-Orta Gelir	Üst Gelir
İY Ortalamaları	23,1045	33,8657	48,7224	78,3150
Alt Gelir	.			
Alt-Orta Gelir	10.76*** (3.09)	.		
Üst-Orta Gelir	25.62*** (3.61)	14.86*** (3.62)	.	
Üst Gelir	55.21*** (3.22)	44.45*** (3.23)	29.59*** (3.73)	.

***, gruplar arasındaki ortalama farkının yüzde 1 seviyede anlamlı olduğunu göstermektedir. Standart hatalar parantez içindedir. Tablo Ek Tablo 1'in özetidir.

İyi yönetim genel puan ortalamaları arasındaki anlamlı farklılık alt bileşenler için de geçerli midir? Bu amaçla ANOVA alt bileşenler için de tekrarlanmıştır. Ek Tablo 2'de sunulan sonuçların bir özeti Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. İyi Yönetişim Alt Göstergelerine Ait Puanların Ülke Gruplarına Göre Farklılıklarının Testi (Tek Yönlü ANOVA-Tamhane Testi Sonuçları)

Katılım ve Hesap Verilebilirlik	Ülke Grupları	Alt Gelir	Alt-Orta Gelir	Üst-Orta Gelir	Üst Gelir
	Ortalamalar	27,513	38,876	49,883	72,822
	Alt Gelir	.			
	Alt-Orta Gelir	11,36** (3,92)	.		
	Üst-Orta Gelir	22,37*** (4,25)	11,01* (4,52)	.	
	Üst Gelir	45,31*** (4,65)	33,95*** (4,89)	22,94*** (5,16)	.

Siyasal İstikrar	Ülke Grupları	Alt Gelir	Alt-Orta Gelir	Üst-Orta Gelir	Üst Gelir
	Ortalamalar	25,065	38,940	46,534	73,524
	Alt Gelir	.			
	Alt-Orta Gelir	13,88** (4,48)	.		
	Üst-Orta Gelir	21,47*** (4,39)	7,59* (4,87)	.	
	Üst Gelir	48,46*** (3,87)	34,58*** (4,41)	26,99*** (4,32)	.
Hükümetin Etkinliği	Ülke Grupları	Alt Gelir	Alt-Orta Gelir	Üst-Orta Gelir	Üst Gelir
	Ortalamalar	22,226	34,524	52,513	81,598
	Alt Gelir	.			
	Alt-Orta Gelir	12,30*** (3,50)	.		
	Üst-Orta Gelir	30,29*** (3,71)	17,99*** (3,545)	.	
	Üst Gelir	59,37*** (3,56)	47,07*** (3,39)	29,09*** (3,60)	.
Devlet Hizmetlerinde Kalite	Ülke Grupları	Alt Gelir	Alt-Orta Gelir	Üst-Orta Gelir	Üst Gelir
	Ortalamalar	26,352	33,752	51,033	81,138
	Alt Gelir	.			
	Alt-Orta Gelir	AD	.		
	Üst-Orta Gelir	24,68*** (4,08)	17,28*** (3,92)	.	
	Üst Gelir	54,79*** (3,50)	47,39*** (3,30)	30,10*** (3,901)	.

Hukukun Üstünlüğü	Ülke Grupları	Alt Gelir	Alt-Orta Gelir	Üst-Orta Gelir	Üst Gelir
	Ortalamalar	22,147	35,498	48,971	80,950
	Alt Gelir	.			
	Alt-Orta Gelir	13,35*** (3,69)	.		
	Üst-Orta Gelir	26,8242*** (4,00)	13,47*** (3,92)	.	
	Üst Gelir	58,80*** (3,56)	45,45*** (3,46)	31,98*** 3,79	.
Yolsuzluğun Kontrolü	Ülke Grupları	Alt Gelir	Alt-Orta Gelir	Üst-Orta Gelir	Üst Gelir
	Ortalamalar	24,984	35,215	49,490	79,858
	Alt Gelir	.			
	Alt-Orta Gelir	10,23* (3,89)	.		
	Üst-Orta Gelir	24,50* (4,38)	14,27*** (4,30)	.	
	Üst Gelir	54,87*** (3,82)	44,643*** (3,73)	30,368*** (4,24)	.

***, **, * gruplar arasındaki ortalama farkının sırasıyla yüzde 1, yüzde 5 ve yüzde 10 seviyede anlamlı olduğunu göstermektedir. Standart hatalar parantez içindedir. Tablo Ek Tablo 2’den özet olarak hazırlanmıştır.

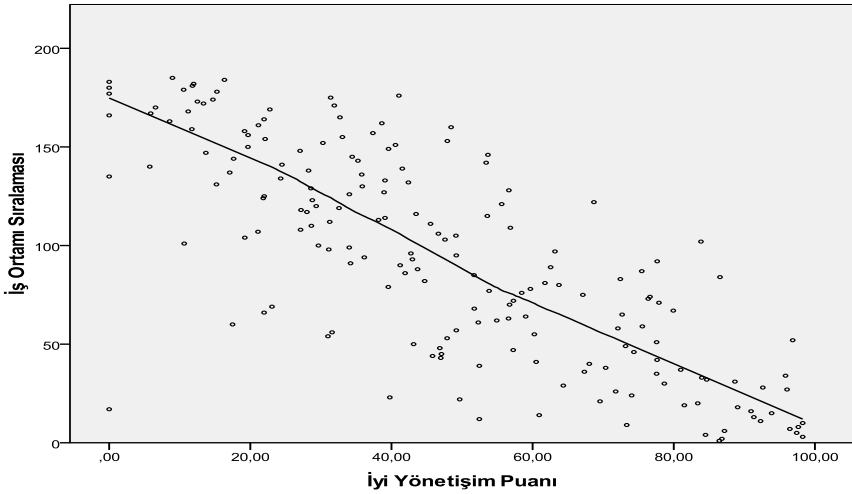
Reel gelir ve iyi yönetim puanlarına ait her bir alt gösterge için çizilen serpm diyagramlar (Şekil 3) ve korelasyon katsayıları (Tablo 2) ilk iki bileşenle gelir arasında görece zayıf bir ilişkiye işaret etmekteydi. Bu sonuç Tablo 3’te yer alan alt göstergelere ait ülke grupları ile aralarındaki farklılıkta da kendini hissettirmektedir. “Hesap verilebilirlik” ile “siyasal istikrar” bileşenlerinde grupların ortalamaları arasındaki farkın görece düşük olduğu; söz konusu farkın özellikle “hükümetin etkinliği” ve “hukukun üstünlüğü” bileşenlerinde yüksek olduğu görülmektedir.

3. İYİ YÖNETİŞİM VE İŞ ORTAMI İLE GELİR ARASINDAKİ İLİŞKİ

İyi yönetim etkinlik, yolsuzluğun kontrolü, siyasal istikrar, katılım gibi ekonomik birimlerin uygun koşullarda karar alma ve bu kararları yürütme

yeteneklerini etkileyecek bileşenlerden oluşmaktadır. Öyleyse iyi yönetişime sahip ülkelerin iş ortamlarının da iyi olması beklenir. İşte bu bölümde bu ilişkinin varlığı ve anlamlı olup olmadığı araştırılacaktır.

İyi yönetim puanları ile iş ortamı sıralaması arasında çizilen serpm diyagram iki değişken arasında negatif bir ilişkinin varlığına işaret etmektedir. İş ortamı sıralamasında önlere yer alan ülkeler (iş ortamı bakımından iyi olan ülkeler) yüksek iyi yönetim puanlarına sahiptirler. İş yapma kolaylığı ile iyi yönetim puanı arasında hesaplanan korelasyon katsayısının negatif (-0,785) ve %1 seviyede anlamlı olduğu görülmüştür.

Şekil 4. İş Yapma Kolaylığı Sıralaması ve İyi Yönetişim Puanlarına İlişkin Serpme Diyagram

İyi yönetim puanlarının iş ortamı açısından fark oluşturup oluşturmadığı iyi yönetim puanlarına göre yapılan sınıflandırma kullanılarak da incelenmiştir. Örnekte bulunan 185 ülkenin iyi yönetim puanı ortalaması 47,8945; standart sapması ise 26,4247'tir. Ülkeler bu ortalama ve standart sapmaya göre dört gruba şu şekilde ayrılmıştır:

- Zayıf iyi yönetim: İyi yönetim puanı 0 ile 21,4698 (=47,8945-1 Standart Sapma) arasında olan ülkeler
- Alt-orta iyi yönetim: İyi yönetim puanı 21,47 ile ortalama (47,8945) arasında olan ülkeler

- Orta-üstü iyi yönetim: İyi yönetim puanı ortalama ile ortalamadan bir standart sapma yüksekte olan ülkeler (47,8945 ile 47,8945+ 1 Standart Sapma=74,3192 arası)
- Güçlü iyi-yönetişim: 74,32 ile 100 arası ülkeler.

Tablo 5. İyi Yönetişim Gruplarının Reel Gelire Göre Farklılıklarının Testi (Tek Yönlü ANOVA-Tamhane Testi Sonuçları)

İyi Yönetişim Grupları	Zayıf Yönetişim Puanı	Orta-Altı Yönetişim Puanı	Orta-Üst Yönetişim Puanı	Yüksek Yönetişim Puanı
Reel Gelir Ortalamaları	1190,79	1911,19	7000,88	22165,44
Zayıf Yönetişim Puanı	.			
Orta-Altı Yönetişim Puanı	720,397* (444,302)	.		
Orta-Üst Yönetişim Puanı	5810,091*** (1210,918)	5089,693*** (1190,999)	.	
Yüksek Yönetişim Puanı	20974,651*** (2136,275)	20254,254*** (2125,048)	15164,561*** (2405,150)	.

***, * gruplar arasındaki ortalama farkının sırasıyla yüzde 1, yüzde 10 seviyede anlamlı olduğunu göstermektedir. Standart hatalar parantez içindedir. Tablo Ek Tablo 3'ten özet olarak hazırlanmıştır.

İyi yönetim puan ortalamalarının standart sapmasına göre oluşturduğumuz iyi yönetim grupları ile ülkelerin reel gelirleri arasında istatistiksel olarak birbirinden anlamlı farklılık olup olmadığı varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir (Tablo 5). Buna göre, ülkelerin reel gelir ortalamalarının zayıf yönetim grubundan yüksek yönetim grubuna doğru arttığı görülmüştür. Zayıf yönetim grubunda yer alan ülkelerin gelir ortalamaları 1190,79 iken yüksek yönetim grubunda 22165,44'e çıkmaktadır. Bu durum zayıf yönetim puanına sahip ülke grubu ile orta-altı yönetim grubu arasında negatif yüzde 10 seviyesinde anlamlı iken yüksek yönetim grubuna doğru gittikçe anlamlılık yüzde 1 seviyesine istatistiksel olarak artmaktadır. Buna göre gelir ortalamasının

daha düşük olduğu ülkeler zayıf yönetim puanına sahip ülke grubunda yer almaktadır.

Tablo 6. İyi Yönetişim Gruplarına Göre İş Ortamı Sıralaması için Kruskal-Wallis Test Sonuçları

Sıralama			
İyi Yönetişim Grupları	N	Sıralamaların Ortalaması	
İş Ortamı	Zayıf Yönetişim Puanı	33	150,21
	Orta-Altı Yönetişim Puanı	66	112,45
	Orta-Üst Yönetişim Puanı	47	70,6
	Yüksek Yönetişim Puanı	38	34,82
	Toplam	184	
Test İstatistikleri			
	İş Ortamı Sıralaması		
Chi-Square	100,536		
Df (Serbestlik Derecesi)	3		
p değeri	0,000		

İyi yönetişimin gelir ile arasındaki ilişkiyi inceledikten sonra iyi yönetim puan ortalamalarının standart sapmasına göre oluşturduğumuz dört yönetim grubu ile iş ortamı sıralaması arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını ölçmek için Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. İş ortamı verileri ülkelerin iş yapma kolaylığına göre sıralarını belirtmektedir. Veri türü sıralı veri olduğundan ülkeler arasındaki farklılıkların analiz edilmesinde ANOVA'nın nonparametrik testlerde karşılığı olan Kruskal-Wallis test kullanılmıştır. Tablo 6'da yapılan Kruskal-Wallis analizine göre ülke grupları arasında iş yapma kolaylığı açısından yüzde 1 seviyede istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Yukarıda da belirtildiği gibi ülkeler en iyi 1'den en kötü 185'e kadar iş ortamı/iş yapma kolaylıklarına göre sıralanmaktadır. Buna göre zayıf yönetim grubunda yer alan ülkelerin iş ortamı sıralamasında son sıralarda (150,21) yüksek yönetim puanına sahip olan ülkelerin ise iş ortamı sıralamasında ilk sıralarda (34,82) yer aldığı görülmektedir. Bu durumda iyi yönetim zayıfladıkça iş ortamının bozulduğunu ve gelirin sadece iyi yönetim

sorunlarından değil aynı zamanda iş ortamı zayıflığından da düşük kalabileceğini yani iyi yönetişimin iş ortamı seviyesi ile de geliri etkileyeceğini söyleye biliriz.

SONUÇ

Bu çalışmada, iş ortamı sıralamasında ilk sıralarda yer alan ve iyi yönetim puanı en yüksek olan ülkelerin diğer ülkelere göre ortalama olarak daha yüksek reel gelire sahip oldukları hipotezi araştırılmıştır. Bu amaçla Dünya Bankası'nın oluşturduğu iş ortamı ve iyi yönetim endeksleri ile yine Dünya Bankası veri tabanından 185 ülkeye ait kişi başına reel gelirler kullanılmıştır. Bu ülkelere ait reel gelirler alt gelir, alt-orta gelir, üst-orta gelir ve üst gelir olarak gruplandırılmış ve bu ülke grupları ile endeksler arasında farklılık olup olmadığı tek yönlü varyans analizi kullanılarak analiz yapılmıştır. Yapılan analizler sonucu elde edilen sonuçlar şöyledir:

- İş ortamı sıralaması ile reel gelir arasında ters yönlü bir ilişki bulunmuştur. Buna göre elverişli iş ortamına sahip (ilk sıralarda yer alan) ülkelerin reel gelirlerinin yüksek olduğu görülmüştür.
- Ülkelerin reel gelir ortalamasına (7.333 Dolar) baktığımızda ortalamanın altında gelire sahip olan ülkelerin iş ortamı ve iyi yönetim açısından çok düşük seviyelerde yer aldıkları görülmüştür.
- İyi yönetişimin altı alt göstergesinin ortalaması alınarak her ülke için oluşturduğumuz iyi yönetim puan ortalamaları ile reel gelir arasındaki ilişkinin güçlü, pozitif (0,736) ve %1 seviyede anlamlı olduğu bulunmuştur.
- İyi yönetim puanlarını ülkelerin gelir grupları ile arasındaki farklılıklar açısından değerlendirdiğimizde alt gelir grubundan üst gelir grubuna doğru yönetim puanlarının %1 seviyede anlamlı olarak arttığı tespit edilmiştir.
- İyi yönetişimin alt bileşenleri ile gelir arasındaki pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmakla birlikte hükümetin etkinliği ve hukukun üstünlüğünün reel gelir ile arasındaki ilişkinin daha güçlü olduğu görülmüştür.
- İş ortamı ve iyi yönetim puanları arasında hesaplanan korelasyon katsayısı negatif (-0,785) ve %1 seviyede anlamlıdır.

Buna göre iş ortamı sıralamasında önlerde yer alan ülkelerin (iş ortamı bakımından iyi olan ülkeler) yüksek iyi yönetişim puanlarına sahip ülkeler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- İyi yönetişim grubu ile iş ortamı sıralaması arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını ölçtüğümüz Kruskal-Wallis testi ile zayıf yönetişim grubunda yer alan ülkelerin iş ortamı sıralamasında son sıralarda, yüksek yönetişim puanına sahip olan ülkelerin ise iş ortamı sıralamasında ilk sıralarda yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu sonuçlara göre geliri yüksek olan ülkelerin iyi yönetişim ve iş ortamı bakımından daha iyi oldukları tespit edilmiştir. Bu sonuç, teorik beklentilerle uyumludur. İş ortamı ve iyi yönetişim göstergelerinin ölçmeye çalışılan boyutları ölçmedeki başarıları ve analizde kullanışlı olup olmadıkları yönündeki eleştirileri hatırlarsak, göstergelerle gelir arasında teorik beklentiye uygun sonuçları elde eden bu çalışma bir bakıma bu eleştirilere rağmen göstergelerin sağlıklı olduğuna da işaret etmektedir.

Ekler

Ek Tablo 1. Gelir Gruplarına Göre Değişkenlerin Tek Yönlü Varyans Analizi (Tamhane Testi*)

Değişken	Ülke Grupları		Aritmetik Ortalama Farkı	Std. Hata	Anlamlılık Seviyesi	%95 Güven Aralığı	
						Alt Sınır	Üst Sınır
İyi Yönetişim Puanları	Alt Gelir	Alt-Orta Gelir	-10.76118*	3.09223	0.005	-19.1049	-2.4175
		Üst-Orta Gelir	-25.61790*	3.61226	0	-35.364	-15.8718
		Yüksek Gelir	-55.21045*	3.22121	0	-63.9014	-46.5195
	Alt-Orta Gelir	Alt Gelir	10.76118*	3.09223	0.005	2.4175	19.1049
		Üst-Orta Gelir	-14.85673*	3.616	0.001	-24.581	-5.1325
		Yüksek Gelir	-44.44928*	3.22539	0	-53.1069	-35.7916
	Üst-Orta Gelir	Alt Gelir	25.61790*	3.61226	0	15.8718	35.364
		Alt-Orta Gelir	14.85673*	3.616	0.001	5.1325	24.581
		Yüksek Gelir	-29.59255*	3.72689	0	-39.6108	-19.5743
	Yüksek Gelir	Alt Gelir	55.21045*	3.22121	0	46.5195	63.9014
		Alt-Orta Gelir	44.44928*	3.22539	0	35.7916	53.1069
		Üst-Orta Gelir	29.59255*	3.72689	0	19.5743	39.6108

* , Aritmetik ortalama farkının yüzde 5 seviyede anlamlı olduğunu göstermektedir.

Ek Tablo 2. Gelir Gruplarına Göre Alt Gösterge Değişkenlerinin Tek Yönlü Varyans Analizi (Tamhane Testi*)

Değişken	Ülke Grupları		Aritmetik Ortalama Farkı	Std. Hata	Anlamlılık Seviyesi	%95 Güven Aralığı	
						Alt Sınır	Üst Sınır
Katılım ve Hesap Verilebilirlik	Alt Gelir	Alt-Orta Gelir	-11,3631*	3,9209	,029	-21,946	-,780
		Üst-Orta Gelir	-22,3704*	4,2542	,000	-33,860	-10,881
		Yüksek Gelir	-45,3091*	4,6508	,000	-57,868	-32,750
	Alt-Orta Gelir	Alt Gelir	11,3631*	3,9209	,029	,780	21,946
		Üst-Orta Gelir	-11,0073	4,5159	,096	-23,145	1,130
		Yüksek Gelir	-33,9460*	4,8913	,000	-47,099	-20,793
	Üst-Orta Gelir	Alt Gelir	22,3704*	4,2542	,000	10,881	33,860
		Alt-Orta Gelir	11,0073	4,5159	,096	-1,130	23,145
		Yüksek Gelir	-22,9387*	5,1624	,000	-36,811	-9,067
	Yüksek Gelir	Alt Gelir	45,3091*	4,6508	,000	32,750	57,868
		Alt-Orta Gelir	33,9460*	4,8913	,000	20,793	47,099
		Üst-Orta Gelir	22,9387*	5,1624	,000	9,067	36,811
Siyasal İstikrar	Alt Gelir	Alt-Orta Gelir	-13,8755*	4,4756	,016	-25,953	-1,798
		Üst-Orta Gelir	-21,4697*	4,3906	,000	-33,326	-9,613
		Yüksek Gelir	-48,4591*	3,8701	,000	-58,925	-37,993
	Alt-Orta Gelir	Alt Gelir	13,8755*	4,4756	,016	1,798	25,953
		Üst-Orta Gelir	-7,5942	4,8724	,543	-20,683	5,495
		Yüksek Gelir	-34,5836*	4,4091	,000	-46,440	-22,728
	Üst-Orta Gelir	Alt Gelir	21,4697*	4,3906	,000	9,613	33,326
		Alt-Orta Gelir	7,5942	4,8724	,543	-5,495	20,683

		Yüksek Gelir	-26,9894*	4,3228	,000	-38,618	-15,361
	Yüksek Gelir	Alt Gelir	48,4591*	3,8701	,000	37,993	58,925
		Alt-Orta Gelir	34,5836*	4,4091	,000	22,728	46,440
		Üst-Orta Gelir	26,9894*	4,3228	,000	15,361	38,618
Hükümetin Etkinliği	Alt Gelir	Alt-Orta Gelir	-12,2982*	3,5032	,005	-21,781	-2,815
		Üst-Orta Gelir	-30,2867*	3,7118	,000	-40,321	-20,253
		Yüksek Gelir	-59,3722*	3,5598	,000	-69,002	-49,742
	Alt-Orta Gelir	Alt Gelir	12,2982*	3,5032	,005	2,815	21,781
		Üst-Orta Gelir	-17,9885*	3,5494	,000	-27,527	-8,450
		Yüksek Gelir	-47,0740*	3,3900	,000	-56,177	-37,971
	Üst-Orta Gelir	Alt Gelir	30,2867*	3,7118	,000	20,253	40,321
		Alt-Orta Gelir	17,9885*	3,5494	,000	8,450	27,527
		Yüksek Gelir	-29,0855*	3,6052	,000	-38,773	-19,398
	Yüksek Gelir	Alt Gelir	59,3722*	3,5598	,000	49,742	69,002
		Alt-Orta Gelir	47,0740*	3,3900	,000	37,971	56,177
		Üst-Orta Gelir	29,0855*	3,6052	,000	19,398	38,773
Devlet Hizmetlerinde Kalite	Alt Gelir	Alt-Orta Gelir	-7,4004	3,5108	,210	-16,905	2,105
		Üst-Orta Gelir	-24,6817*	4,0804	,000	-35,701	-13,663
		Yüksek Gelir	-54,7864*	3,4982	,000	-64,259	-45,314
	Alt-Orta Gelir	Alt Gelir	7,4004	3,5108	,210	-2,105	16,905
		Üst-Orta Gelir	-17,2813*	3,9172	,000	-27,825	-6,738
		Yüksek Gelir	-47,3860*	3,3064	,000	-56,265	-38,507
	Üst-Orta	Alt Gelir	24,6817*	4,0804	,000	13,663	35,701

	Gelir	Alt-Orta Gelir	17,2813*	3,9172	,000	6,738	27,825	
		Yüksek Gelir	-30,1047*	3,9059	,000	-40,619	-19,591	
	Yüksek Gelir	Alt Gelir	54,7864*	3,4982	,000	45,314	64,259	
		Alt-Orta Gelir	47,3860*	3,3064	,000	38,507	56,265	
		Üst-Orta Gelir	30,1047*	3,9059	,000	19,591	40,619	
	Hukukun Üstünlüğü	Alt Gelir	Alt-Orta Gelir	-13,3513*	3,6921	,003	-23,348	-3,354
Üst-Orta Gelir			-26,8242*	4,0035	,000	-37,644	-16,004	
Yüksek Gelir			-58,8033*	3,5564	,000	-68,444	-49,162	
Alt-Orta Gelir		Alt Gelir	13,3513*	3,6921	,003	3,354	23,348	
		Üst-Orta Gelir	-13,4729*	3,9158	,005	-24,002	-2,943	
		Yüksek Gelir	-45,4521*	3,4573	,000	-54,742	-36,162	
Üst-Orta Gelir		Alt Gelir	26,8242*	4,0035	,000	16,004	37,644	
		Alt-Orta Gelir	13,4729*	3,9158	,005	2,943	24,002	
		Yüksek Gelir	-31,9792*	3,7881	,000	-42,169	-21,789	
Yüksek Gelir		Alt Gelir	58,8033*	3,5564	,000	49,162	68,444	
		Alt-Orta Gelir	45,4521*	3,4573	,000	36,162	54,742	
		Üst-Orta Gelir	31,9792*	3,7881	,000	21,789	42,169	
Yolsuzluğun Kontrolü		Alt Gelir	Alt-Orta Gelir	-10,2306	3,8857	,060	-20,740	,278
			Üst-Orta Gelir	-24,5054*	4,3756	,000	-36,322	-12,689
			Yüksek Gelir	-54,8738*	3,8211	,000	-65,214	-44,534
	Alt-Orta Gelir	Alt Gelir	10,2306	3,8857	,060	-,278	20,740	
		Üst-Orta Gelir	-14,2748*	4,2993	,008	-25,838	-2,711	
		Yüksek Gelir	-44,6432*	3,7334	,000	-54,669	-34,618	

	Üst-Orta Gelir	Alt Gelir	24,5054*	4,3756	,000	12,689	36,322
		Alt-Orta Gelir	14,2748*	4,2993	,008	2,711	25,838
		Yüksek Gelir	-30,3684*	4,2410	,000	-41,779	-18,958
	Yüksek Gelir	Alt Gelir	54,8738*	3,8211	,000	44,534	65,214
		Alt-Orta Gelir	44,6432*	3,7334	,000	34,618	54,669
		Üst-Orta Gelir	30,3684*	4,2410	,000	18,958	41,779
*, Aritmetik ortalama farkının yüzde 5 seviyede anlamlı olduğunu göstermektedir.							

Ek Tablo 3. İyi Yönetişim Gruplarına Göre Reel Gelirin Tek Yönlü Varyans Analizi (Tamhane Testi*)

Değişken	Ülke Grupları		Aritmetik Ortalama Farkı	Std. Hata	Anlamlılık Seviyesi	%95 Güven Aralığı	
						Alt Sınır	Üst Sınır
Reel Gelir Ortalamaları	Zayıf Yönetişim Puanı	Orta-Altı Yönetişim Puanı	-720,397	444,302	,503	-1927,78	486,98
		Orta-Üst Yönetişim Puanı	-5810,091*	1210,918	,000	-9128,75	-2491,43
		Yüksek Yönetişim Puanı	-20974,651*	2136,275	,000	-26912,53	-15036,77
	Orta-Altı Yönetişim Puanı	Zayıf Yönetişim Puanı	720,397	444,302	,503	-486,98	1927,78
		Orta-Üst Yönetişim Puanı	-5089,693*	1190,999	,001	-8361,59	-1817,80
		Yüksek Yönetişim Puanı	-20254,254*	2125,048	,000	-26167,74	-14340,77
	Orta-Üst Yönetişim Puanı	Zayıf Yönetişim Puanı	5810,091*	1210,918	,000	2491,43	9128,75
		Orta-Altı Yönetişim Puanı	5089,693*	1190,999	,001	1817,80	8361,59
		Yüksek Yönetişim Puanı	-15164,561*	2405,150	,000	-21727,61	-8601,51
	Yüksek Yönetişim Puanı	Zayıf Yönetişim Puanı	20974,651*	2136,275	,000	15036,77	26912,53
		Orta-Altı Yönetişim Puanı	20254,254*	2125,048	,000	14340,77	26167,74
		Orta-Üst Yönetişim Puanı	15164,561*	2405,150	,000	8601,51	21727,61

* , Aritmetik ortalama farkının yüzde 5 seviyede anlamlı olduğunu göstermektedir.

Kaynakça

- AKTAN, Coşkun, Can (2008) ,” Demokrasi ve İyi Yönetişim”
<http://www.yerelsiyaset.com/pdf/mart2008/2.pdf>, 06.01.2012.
- ARNDT, Christiane and Charles OMAN (2006), “Uses and Abuses of Governance Indicators”, OECD Development Center Study.
- BUSSE, Matthias and José Luis GROIZARD (2008), “Foreign Direct Investment, Regulations and Growth”, *The World Economy*,
<http://www.uib.es/depart/deaweb/webpersonal/jlgroizard/archivos/fdi.pdf>, 12.10.2012.
- DJANKOV, Simeon, Caralee McLIESH and Rita RAMALHO (2005), “Regulation and Growth”,
<http://rru.worldbank.org/documents/discussions/regulationofgrowth.pdf>, 12.01.2013.
- DÜNYA BANKASI, İyi Yönetişim Göstergeleri,
<http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>, 16. 02.2012.
- DÜNYA BANKASI, İş Ortamı Endeksleri,
<http://www.doingbusiness.org/>, 12.10.2012.
- DÜNYA BANKASI, Ekonomik Göstergeler: Kişi Başına Reel Gelirler,
<http://databank.worldbank.org/ddp/home.do?Step=12&id=4&CNO=2>, 12.01.2013.
- DÜNYA BANKASI, About Doing Business: Measuring for Impact,
<http://www.doingbusiness.org/~media/FPDKM/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB12-Chapters/About-Doing-Business.pdf>, 12.03.2013
- EIFERT, Benjamin P., (2009), “Do Regulatory Reforms Stimulate Investment and Growth? Evidence from the Doing Business Data, 2003–07”, Working Paper Number 159,
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1390326, 08.02.2013.
- FREUND, Caroline and Bineswaree BOLAKY (2008), “Trade, Regulations, and Income”, *Journal of Development Economics* 87 (2008) 309–321,
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0304387807000971>, 11.09.2012.
- HANUSCH, Marek (2012), “The Doing Business Indicators, Economic Growth and Regulatory Reform”, Policy Research Working Paper, 6176, *The World Bank*,
<http://elibrary.worldbank.org/docserver/download/6176.pdf?expir>

es=1374588082&id=id&accname=guest&checksum=8AC7E15C333FB4554DCD8AB0A7ACA66E, 02.10.2012.

- JAYASURIA, Dinuk (2011), "Improvements in the World Bank's Ease of Doing Business Rankings Do they Translate into Greater Foreign Direct Investment Inflows?", *Policy Research Working Paper*, 5787, The World Bank Pacific: Sydney Unit International Finance Corporation, September.
- KAUFMANN, Daniel; Aart KRAY and Massimo MASTRUZZI (2007), "The Worldwide Governance Indicators Project: Answering the Critics", *World Bank Policy Research Working Paper* 4149. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=965077 04.10.2013.
- KLAPPER, Leora, Raphael AMIT and Mauro F. GUILLÉN (2010), "Entrepreneurship and Firm Formation across Countries", *National Bureau of Economic Research*, May.
- KLAPPER, Leora and Inessa LOVE (2010), "The Impact of the Financial Crisis on New Firm Creation", http://www.frbatlanta.org/documents/news/conferences/10smallbusiness_klapper.pdf, 02.01.2012.
- KNACK, Steven (2006), "Measuring Corruption in Eastern Europe and Central Asia: A Critique of the Cross-Country Indicators", *World Bank Policy Research Department Working Paper* 3968.
- LOAYZA, Norman V. , María OVIEDO and Luis SERVÉN (2005), "The Impact of Regulation on Growth and Informality Cross-Country Evidence", http://www-wds.worldbank.org/servlet/WDSContentServer/WDSP/IB/2005/06/06/000012009_20050606113300/Rendered/PDF/wps36230rev.pdf, 12.08.2012.
- THOMAS, Melissa (2006), "What do the Worldwide Governance Indicators Measure?" Manuscript, Johns Hopkins University.

